

JACY (39) *pt i cn*

a *jasne*.

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVII w.

I. W funkcji partykuły ekspresywnej uwydatnia i ogranicza; tylko (35) :

1. Uwydatnia i wyłącza w treści zdania jeden wyraz: jedynie, wyłącznie; etiam Vulg, solum Modrz (22) : Alegdy mieliacz iest nowy [...] ten kamień przez wśzytek dzień tę mocz ma, á po piętnaście dni mieliacza/ tedy iaczy przededniem *FalZioł* IV 50d, V [1]v, 65, 69; niekthorzy schodzili rozmaite Prowincie dochodzili nowych ludzi/ zieżdzili Morzá: áby tylko te/ ktorych byli iácy z kxiąg poználi/ obecnie też oglądáli. *Leop* *B2; Pomordowali tedy żydowie nieprzyaścioły swoie porażką wielką [...] tak bárzo/ że iácy w mieście Sufan/ pięć set mężow zábili [*in tantum ut etiam in Susan quingentos viros interficerent*] *Leop Esth* 9/6; ledwo syc po ruchaniu/ żywota w nich dobádaią: ábowiem iácy przez tho poznać iż ieszczé żywie *SienLek* 115v, 73, 89; *WujJudConf* 190; O iáko się ich wiele nádyma á fwowolnie sobie poczyna dla tego iácy/ że ie śláchtą zową? [*Quam superbe et insolenter se multi gerunt ob solum nobilitatis nomen?*] *ModrzBaz* 140v, 87v; *SarnStat* 974.

Połączenia: »jedno jacy« (1): [*Achab*] nie władał inemi krolestwy/ [...] gdyż iedno iacy krolestwo Izraelskie miał *BudBib* B3.

»nie jacy ... ale« (2): Ach nieiaczy iako odffedl od nas/ ale z wielką boleścią/ gańbą/ ij wzgardzeniem ludu wślytkiego/ zraniony ij stłuczony/ zbity zeplwany *OpecŻyw* 159; *WisznTr* 23.

a. Uwydatnia i ogranicza ilość lub intensywność: nie więcej niż, zaledwie (6) : vwarz w niey [*wódce*] ty rzeczy, á ochłodziwśy iż iaczy letnie będzie: przyday k temu dwa żółtki iaiowe, y też szafranu trochę *FalZioł* V 111, V 109; Weźmi tę pięć koni która ieszczé zoftála w mieście/ boć ich iuz iácy thyle we wślytkim ludu Ifraelskim/ ine wślytkie poiedziono [*quia ipsi tantum sunt in universa multitudine Israel*] *Leop 4.Reg* 7/13; przeto on iákoby rzecz dofkonała/ tym dokończeniem zawarł. A potym ty inne Kfyęgi/ iácy terminował/ y to nieporządnie *SienLek* 44, 107v, 152.

2. Uwydatnia i wyłącza z treści zaprzeczonej jedyną możliwością: oprócz (3) : Iáie kokofze włożywśy wtwárdy piwny ocet przez trzy dni/ ftrawi syc zwierzchu fkorupá/ wewnątrz też niebędzie iácy wodá *SienLek* 65v.

Połączenia: »nic więcej ... jacy« (1): ktoraby dáley niczego/ y nie więcej nie opowiadála/ [...] áni dáć mogła/ iácy ten żywot z iego wczáfy lichymi. *CzechRozm* 58v.

»żadny ... jacy« (1): A zadny gyemu natho nycz nyeodpowyedzial yaczy gyeden sz duchownych. *PowUrb* +.

3. Uwydatnia wyłączność życzenia i warunku (8) :

a. Uwydatnia imperativus w wypowiedzenia niezależnych z orzeczeniem wyrażonym w trybie rozkazującym (2) :

a. Uwydatnia polecenie (1) : A nierozumiey żeby tylko tak Apokryfa przekládáli/ Weyzrzy iácy do 18. Rozdz: wtorych kfiąg Moizelszowych/ Tak tám wtory y trzeci wirsz przełożyli/ y Krakowczycy/ y Brześcianie. *BudBib* c2v.

β. Uwydatnia czynność warunkującą (1) : Niech iący będzie rozum powodem/ á sprawcą wŕzytkich poŕtępkow: rzecz pewna/ że moŕe w tey mierze ŕaden niewątpić [*rectaque ratio author sit agendi, dux et moderatrix. Nulli prorsus desperandum est*] *ModrzBaz* 8v.

b. Uwydatnia wyłączość warunku (w wypowiedzeniach zależnych) w połączeniu ze spójnikami (6) :
Połączenia: »gdyby jacy« = *modo, siquidem Modrz* (4): Głupŕstwo to ieŕt mową iedney kráiny gardzić/ á drugiey ŕłowká pod niebioŕá wynosić/ czemu nie wŕzech rádzey ziem naŕzych ŕłow używamy/ gdyby iący nie nazbyt grube były? *BudBib* c; *ModrzBaz* 54, 59, 90v.

»kiloby jacy« (2): gdyż kaŕdy wie/ ŕłyŕzy/ y ŕłuznieby y rozumieć miaŕ/ iáki kres ma zámierzony powinnoŕci ŕwoiey/ kiloby cie iący nie odciągaŕ od powinnoŕci twoiey *RejPos* 318.

»ŕeby jacy« (1): Zá dwie ŕcie groŕŕow/ chlebá nie doŕthánie im/ ŕeby iący koŕdy z nich máŕo co wŕziaŕ [*ut unusquisque modicum quid accipiat*], *Leop Ioann* 6/7.

4. Uogólnia treść zaimka, przy którym występuje (2) :

Połączenia: »jaki jacy« (1): A gdy miaŕy wchodzić do Krolá/ iákiegoby iący chćiaŕy vbioru braŕy ŕobie [*quidquid postulassent ad ornatum pernitens accipiebant*] *Leop Esth* 2/13.

»ktorykolwiek jacy« (1): koŕdzą rzecz o ktorákolwie iący będą proŕŕili/ otrzymáia od oycá niego ktory w niebie ieŕt [*omni se quamcumque petierint fiet illis a Patre meo*]. *Leop Matth* 18/19.

II. W funkcji spójnika (4) :

1. W szeregu treści przeciwstawnych wprowadza i uwydatnia drugi człon przeciwstawienia (po zaprzeczeniu pierwszego członu) (3) : *SarnUzn* F7; á niedopuŕzczay iey onych wonnych rzeczy woniać/ iący ŕmierdzácych *SienLek* 116.

Połączenie: »jacy owszem« (2): ale nam Katolikom ŕwiedzkiem [!] Utwierdziwszy iá temi receŕsami nienalezy co in szego czynic ied nosám Proces a executią przećiwko gwałtownikom iey modo suprascripto namowic, anic nowego nad ten Proces conám wtrácaią nieprzypuszczac iac y [!] owszem tego doirzec aby vtrique patri iako wyzey doloŕeŕo się servirent. *ActReg* 21.

2. Wprowadza zdanie podrzędne okolicznikowe warunku wyłączonego (1) : tymŕe [*maŕcią*] róŕ pomázuy ćiepló/ iący ŕierći niá nietykay *SienLek* 176v.

Synonimy: jedno, tylko.

Cf JACEJ, [JACYBY], JACYŕ, JARCY